

UDK 657.4

Izvorni znanstveni članak

Prof. dr. sc. Petar Proklin*

Marina Proklin, dipl. oec.**

RAČUNOVODSTVENI NADZOR POTRAŽIVANJA OD KUPACA I DUGOVA PREMA DOBAVLJAČIMA

1. UVOD

Gospodarske odluke koje donose korisnici računovodstvenih podataka i računovodstvenih informacija, i koji su podaci i informacije sastavnice temeljnih odnosno općenamjenskih i ravnateljских (menadžerskih) novčano-računovodstvenih izvješća, zahtijevaju procjenu sposobnosti poduzetnika da stvara novac i istovrijednosti (ekvivalente) novca, te pravovremenosti i sigurnosti njihova stvaranja.

U tom ozračju novčano-računovodstvena izvješća poduzetnika, kao postignuće tijeka funkcioniranja računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva i računovodstvenog sustava informiranja, moraju pružiti istinit, pravičan (fer), pouzdan i nepristran pregled imovine, glavnice, dugova, promjena novčanog položaja i dobitka ili gubitka.

Na novčani položaj poduzetnika utječe imovina (resursi) kojom on raspolaže i koju kontrolira u poduzetništvu, njihov novčani ustroj, njihova likvidnost i solventnost, te njihova poduzetnička sposobnost da se prilagodi gospodarskim utjecajima i promjenama iz njihove okoline u kojoj ostvaruje svoje poduzetništvo odnosno poduzetničke pothvate.

Stoga, od posebne je važnosti, među inim, da se potraživanja od kupaca i dugovi prema dobavljačima temelje na pouzdanim računovodstvenim podacima i informacijama. Njihova pouzdanost, kao jedno od kvalitativnih obilježja novčano-računovodstvenih izvješća, uvažava da u prezentiranim navedenim informacijama nema značajne pogreške ili sumnji. Ako je tome tako, a jest, korisnici računovodstvenih informacija mogu se pouzdati u vjerodostojnost prikazivanja potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima i razložno mogu očekivati da to i predstavljaju.

Da bi računovodstvene informacije o potraživanjima od kupaca i dugovima prema dobavljačima predstavljale pouzdanu podlogu pri odlučivanju, potreban je odgovarajući računovodstveni kontrolni (kontroling) sustav odnosno podsustav računovodstvenog informacijskog sustava - računovodstva.

Od posebne je važnosti, među inim, da se potraživanja od kupaca i dugovi prema dobavljačima temelje na pouzdanim računovodstvenim podacima i informacijama. Njihova pouzdanost, kao jedno od kvalitativnih obilježja novčano-računovodstvenih izvješća, uvažava da u prezentiranim navedenim informacijama nema značajne pogreške i sumnji.

Da bi računovodstvene informacije o potraživanjima od kupaca i dugovima prema dobavljačima, predstavljale pouzdanu podlogu pri odlučivanju, potreban je odgovarajući sustav računovodstvenog nadzora s posebnim podsustavom kontrole kao, među inim, jednim od oblika nadzora.

Ključne riječi: računovodstvo, računovodstveni nadzor, kontrola, kontroling, kupci, usklađivanje, dobavljači, novčano-računovodstvena izvješća, informacija, ravnateljstvo.

* Ekonomski fakultet u Osijeku

** Zavod za platni promet - Poslovnica Osijek

2. FUNKCIONIRANJE RAČUNOVODSTVENOG INFORMACIJSKOG SUSTAVA - RAČUNOVODSTVA I RAČUNOVODSTVENOG SUSTAVA INFORMIRANJA

Računovodstvo je sustav koji tijekom funkcioniranja, promjenom iz postojećeg u sljedeće stanje, od činjenica, podataka i vijesti stvara računovodstvene informacije koje su uključene u temeljna odnosno opće namijene i ostala novčano-računovodstvena¹ izvješća, a ona se putem računovodstvenog sustava informiranja prezentiraju njihovim korisnicima.²

Uvažavajući spomenuto, računovodstvo ima svoj poseban jezik - sustavno-holistički način iznošenja postignuća svog funkcioniranja - jezik računovodstvenih informacija. Njime može ovladati samo onaj koji postigne minimalni stupanj računovodstvene pismenosti, sposobnost čitanja prezentiranih raču-

novodstvenih podataka i informacija u temeljnim i ostalim novčano-računovodstvenim izvješćima.

Računovodstveni će se sustav utoliko više služiti svojim posebnim jezikom - jezikom računovodstvenih informacija - koliko bude veća računovodstvena pismenost, i na toj datosti, a na temelju pročitanih prezentiranih računovodstvenih informacija mogućnost donošenja pravovaljanih sudova o gospodarskoj stvarnosti motrenog entiteta, sve u cilju optimalnog upravljanja spomenutim entitetom utemeljenim na odgovarajućim poslovnim odlukama.

Tako izgrađenim shvaćanjem - u temeljnim računovodstvenim datostima i njihovim postignućima - računovodstvo je sustav - "Sve je sustav - od atoma do svemira,"³ - i to *informacijski sustav*. Sustavno motreno, računovodstveni informacijski sustav odnosno računovodstvo podsustav je informacijskog sustava poduzetnika.⁴

Treba razlikovati računovodstveni informacijski sustav odnosno računovodstvo kao proces i njegov zakonomjerni tijek funkcioniranja, kako je to prikazano na slici 1., od procesa odlučivanja.

2.1. SVRHA I CILJ NOVČANO- RAČUNOVODSTVENIH IZVJEŠĆA

Svrha je općenito ono prema čemu se teži, zbog čega nešto postoji, što se želi postići, a postiže se ostvarenjem cilja ili ciljeva. Svrha je nešto trajno, za razliku od ciljeva koji se mogu u određenim okolnostima mijenjati kako bi se postigla ista svrha.

Svrha je viši pojam od cilja!

U tom ozračju, svrha je novčano-računovodstvenih izvješća poduzetnika da pravično (fer) prezentiraju:

- novčani (financijski) položaj;
- novčanu (financijsku) odnosno poduzetničku uspješnost; i
- novčane tijekove.

Cilj je, odnosno svrha se ostvaruje u gotovo svim slučajevima kada se u pripremanju i sastavljanju - u računovodstvenom informacijskom sustavu, odnosno računovodstvu - i prezentiranju - u računovodstvenom sustavu informiranja - primjenjuju Međunarodni računovodstveno-bilančni standardi i, ako je potrebno, prezentiraju dodatna objašnjenja glede primijenjenih računovodstveno-bilančnih standarda.

Bjelodano, postoji opća povezanost i uvjetovanost, kako je to shematski prikazano na slici 2., glede istinitog i pravičnog (fer) motrišta i/ili pra-

¹ Zašto i računovodstvena? Zovu se novčana (i/ili financijska, kako je to nespretno prevedeno) zato što izražavaju novčanu: činjenicu (die Tatsache), podatak (die Angabe), vijest (die Nachricht) i informaciju (die Information), odnosno novčani pothvat (transakciju), iako su zapravo računovodstvena izvješća. Odgovor, dakle, nalazimo u datosti - novčana (financijska) izvješća ("financial statements") postignuće je funkcioniranja računovodstvenoga informacijskog sustava odnosno računovodstva stoga su računovodstvena. Dakle, riječ je o *novčano-računovodstvenim* a ne financijskim izvješćima.

² Proklin, P., Institucionalni okvir financijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj, Računovodstvo, poslovne financije i revizija u suvremenim gospodarskim uvjetima, XXXI. simpozij, Pula, lipanj 1996., Hrvatska zajednica računovoda i financijskih djelatnika, Zagreb, 1996., str. 44.

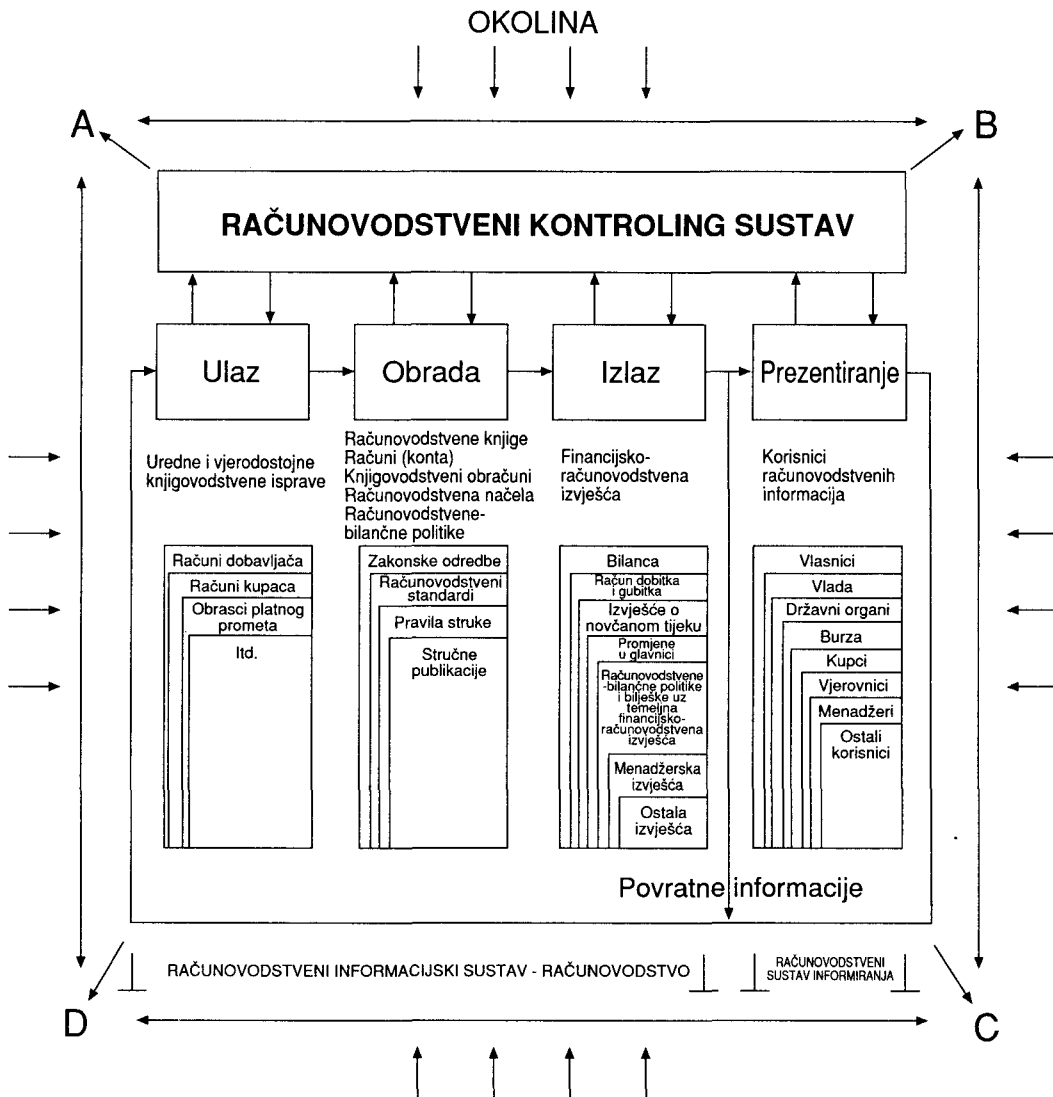
³ Žaja, M., Poslovni sistem I, Narodne novine, Zagreb, 1978., str. 7.

⁴ Iako je Zakonom o trgovačkim društvima u nas inauguriran pojam trgovačkog društva, kao što su primjerice: dioničarsko društvo (a ne dioničko kako u navedenom zakonu piše, jer ovdje nije riječ o društvu dionica nego o *društvu dioničara*, stoga je dioničarsko društvo) odnosno *glavničarska udruga*, društvo s ograničenom odgovornošću i sl. S tim u svezi koristi se pojam poduzetnik. Neprijeporno je, općenito, da bez poduzetništva nema opstojnosti ljudskog roda. Poduzetnik je ne samo organizacijski oblik - pravna ili fizička osoba - u kojoj se odvija poduzetništvo (biznis). Zbog toga, čini se, da ima smisla i opravdanja govoriti o poduzetniku. To se u ovom radu i čini.

Ustavno određenje gospodarskoga ustroja Republike Hrvatske temelji se na poduzetničkoj i tržišnoj slobodi s ustavnim jamstvom da osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu te uvjetuje da raspravu o gospodarskom zakonodavstvu treba vratiti na početak i umjesto Zakona o trgovačkim društvima usvojiti *Zakon o poduzetništvu*.

Navedene datosti trebalo bi uvažiti i pri prvoj izmjeni i dopuni *Zakona o računovodstvu* koji se u nas primjenjuje od nadneva 1. siječnja 1993. godine.

Slika 1. Funkcioniranje računovodstvenog informacijskog sustava - računovodstva i računovodstvenog sustava informiranja

vičnog (fer) prezentiranja i primjenjivanja Međunarodnih računovodstveno-bilančnih standarda.⁵

Sažeto se može reći, ako prilikom sastavljanja i prezentiranja novčano-računovodstvenih izvješća poduzetnika postaje nacionalni zahtjevi koji su

suprotni propisanim odrednicama (zakoni, odluke, pravilnici, podzakonski akti poreznih propisa i sl.), nije samo po sebi dovoljno da bi se odstupilo od sastavljanja novčano-računovodstvenih izvješća u suglasju s MRBS-ima.

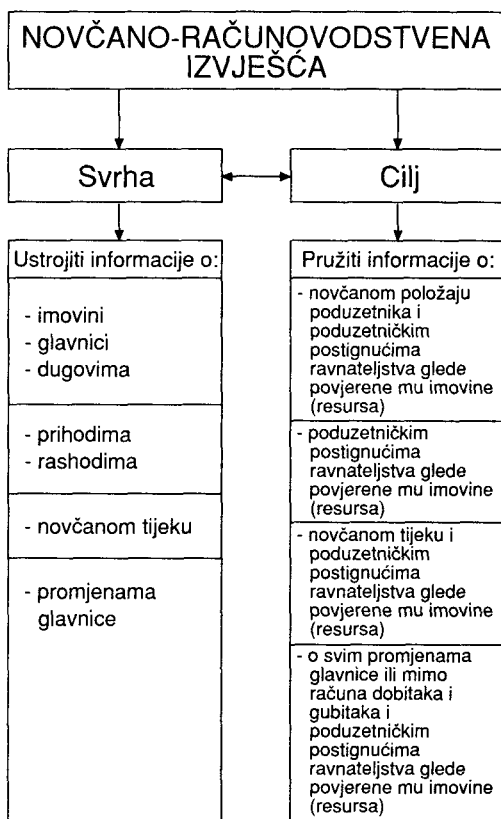
3. OD POJMA DO PRIMJENE KONTROLE (KONTROLINGA)

Uvažavajući sustavno-holističko motrište, poduzetnik je sustav ustrojen od sljedećih podsustava:

⁵ Proklin, P., Računovodstvene politike poduzetnika u svezi s (ne)suglasjem između MRS-ova i propisa, XXXV. simpozij, Pula, lipanj 2000., Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2000., str. 96.

- upravljački podsustav;
- kontrolni (kontroling) podsustav;
- podsustav informiranja;
- informacijski podsustav;
- izvodački podsustav.

Slika 2.: Svrha i cilj novčano-računovodstvenih izvješća

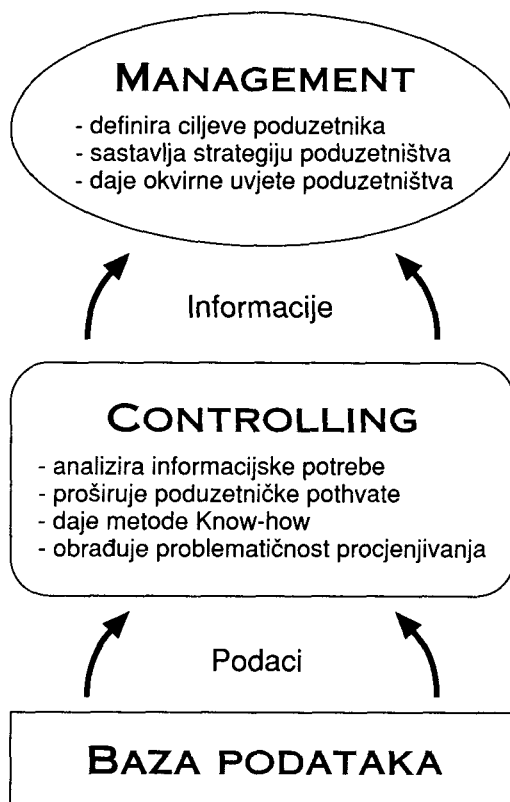
Svi spomenuti podsustavi i poduzetnika kao sustav, a uvažavajući spomenuto sustavno-holističko motrište, funkcioniraju u određenoj okolini prema kojoj su u određenom interakcijskom odnosu a i u međusobnoj povezanosti.

Ne zalazeći mnogo u razlike koje vladaju kod pojedinih autora, polazimo od uobičajenog pojma kontroliranja (controlling), a to je: "Upravljačka funkcija mjerenja i ispravljanja individualne i organizacijske performanse kako bi se osiguralo da zbivanja budu u skladu s planovima. Ova funkcija uključuje mjerenje performanse s obzirom na ciljeve i planove, utvrđivanje točaka na kojima dolazi do odstupanja od standarda i pomoć pri njihovu ispravljanju."⁶

Poglavito je kontrola (kontroling) sredstvo kojim se ostvaruje upravljačka funkcija i koja ima zadaće: usklađivanja (koordinacije), povezivanja i prilagođavanja postignuća (performansi) s planiranjem, te opskrbljivanje ravnateljstva (menadžmenta) motrenog entiteta informacijama potrebnim za ostvarivanja optimalnih ciljeva poduzetnika.⁷

To znači, kontrola (controlling) nije informacijska već upravljačka funkcija i ona je posrednik pri funkcijskom ustrojstvu poduzetnika, između baze

Slika 3.: Mjesto i uloga kontrolinga u poduzetništvu

podataka (Datenbasis), odnosno informacija i ravnateljstva (managementa) kako je to shematski prikazano na slici 3.⁸

⁶ Heinz, W., Koontz, H., Menadžment, Deseto izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 1994., str. 714.

⁷ F.X. Bea, E. Dichtl, M. Schweitzer, Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, Bd. 2: Führung, 5. Auflage, Gustav Fischer Verlag-Stuttgart, 1991., str. 88.

⁸ Baumol, U., Ziel und Aufgaben Informationsmanagements, Bilanz & buchhaltung, Zeitschrift für rechnungswesen und steuern, 12. Dezember 1995., Wiesbaden, str. 458.

3.1. SVRHA, CILJ I TEMELJNA IZVJEŠĆA RAČUNOVODSTVENOG KONTROLNOG SUSTAVA

Upravljački podsustav poduzetnika čine: planiranje, organiziranje i nadziranje.

Između pojma "controlling" (engleska riječ "control", ako se motri kao proces - treba dodati "ing", znači da je riječ o nadziranju, kontroliranju, reguliranju, usmjeravanju, provjeravanju, sređivanju, ovladaivanju, upravljanju) i pojma "kontrola", pa i kontroliranje, ne može se staviti znak jednakosti. Za sada, kontroling traži odgovarajući hrvatski izričaj! U ozračju upravljačkih funkcija riječ je o nadziranju koje, osim tekućeg kontroliranja može, obuhvatiti i druge oblike nadziranja. Kontroling je, dakle, upravljačka a ne informacijska funkcija! Toliko, samo ovlaš!

Svrha je računovodstvene kontrole, kao internog oblika nadzora, da u svim podsustavima funkcioniranja računovodstvenog informacijskog sustava: ulaza, obrade i izlaza, odnosno računovodstva, obavlja usklađivanje, povezivanje i prilagođavanje između davatelja i korisnika računovodstvenih informacija. To znači: "Njzino je djelovanje načelno dakle, preventivnog karaktera."

Ravnateljstvo (management) poduzetnika donosi računovodstveno-bilančne politike i metode procjenjivanja i okvir za sastavljanje i prezentiranje novčano-računovodstvenih izvješća kako za njegove potrebe, tj. unutarnje korisnike tako i za vanjske korisnike, što je utemeljeno na institucionalnom okviru novčano-računovodstvenog izvješćivanja. Mjerenja i ispravljanje postignuća računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva, kako bi se osiguralo da zbivanja budu u skladu s postavljenim zahtjevima ravnateljstva, cilj je računovodstvene kontrole.

Međutim, u tijeku funkcioniranja računovodstvenog informacijskog sustava informiranja raznovrsne smetnje djeluju na njihovo funkcioniranje, tako da stvarna novčano-računovodstvena izvješća, kao nositelji računovodstvenih informacija i usvojene računovodstveno-bilančne politike zajedno s potrebnim kvalitativnim obilježjima tih izvješća utemeljenim u okviru za sastavljanje izvješća, odstupaju od zadanih počela. Da bi se nastale smetnje otklonile,

temeljna je zadaća računovodstvene kontrole u stvarnoj primjeni.

3.2. INTERNA KONTROLA POTRAŽIVANJA OD KUPACA I DUGOVA PREMA DOBAVLJAČIMA

Sažeto bi se moglo reći da se interna kontrola potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima, a u cilju postignuća kvalitativnih obilježja novčano-računovodstvenih izvješća: razumljivosti, važnosti, pouzdanosti i usporedivosti, obavlja u svim podsustavima računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva tijekom njegova funkcioniranja od ulaza u računovodstvo (accounting) kao proces, u njegovu obradu odnosno bilježenje nastalih knjigovodstvenih događaja, pa do izlaza računovodstvenih podataka i računovodstvenih informacija kao sastavnicama novčano-računovodstvenih izvješća.

Računovodstveni informacijski sustav odnosno računovodstvo, sustavno motreno, podsustav je informacijskog sustava poduzetnika i nezaobilazno izvorište računovodstvenih podataka i računovodstvenih informacija odnosno računovodstvene informacijske podloge potrebne pri odlučivanju i upravljanju. U cilju zadovoljavanja navedene svrhe, a glede interne kontrole jednog od značajnih bilančnih načela, tj. potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima, treba uvažiti specifične kontrolne radne procese i načine na koji će se obavljati navedena kontrola.

U toj suvislosti, glede načina na koji će se obavljati interna kontrola potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima ovisi o posebnosti svakog poduzetnika s posebnim naglaskom na ručnu odnosno kompjutorsku podršku računovodstvenom informacijskom sustavu, tj. obradu - bilježenje podataka i informacija.

S obzirom na brojnost načina provođenja kontrole, te nemogućnosti njihova nabiranja, polazimo od interne kontrole potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima, a u ozračju tijeka funkcioniranja računovodstvenoga informacijskog sustava odnosno računovodstva, sljedećeg ustroja:

- interna kontrola u podsustavu ulaza;*
- interna kontrola u podsustavu obrade knjigovodstvenih podataka i računovodstvenih informacija;*
- interna kontrola u podsustavu izlaza novčano-računovodstvenih izvješća.*

⁹ Benašić, Z., Kontrola, revizija i analiza poslovanja radnih organizacija, II. preuređeno izdanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, 1975., str. 20.

3.2.1. INTERNA KONTROLA U PODSUSTAVU ULAZA

Podsustav ulaza u računovodstvu prikuplja uredne i vjerodostojne knjigovodstvene isprave, temeljne nositelje nastalih knjigovodstvenih događaja odnosno pothvata (transakcija).

Stoga su predmet prikupljanja i bilježenja računovodstva, a kasnije obrade, samo nastali knjigovodstveni (poslovni - samo koji imaju obilježje da su knjigovodstveni) događaji.

Urednost i vjerodostojnost knjigovodstvenih isprava, bilo vanjskih ili unutarnjih (računi dobavljača, obrasci platnog prometa, primke, otpremnice, temeljnice, itd.), koje se ispostavljaju na mjesta nastanka knjigovodstvenih događaja, dokazuju se njihovom provjerom (kontrolom):

- formalne ispravnosti;
- bitne ispravnosti;
- računske ispravnosti.

Kontrola formalne ispravnosti sastoji se u tome da se utvrdi da li knjigovodstvena isprava ima sve potrebne sastojke (naziv isprave, mjesto i nadnevak izdavanja, naziv isporučitelja - prodavatelja i njegove adrese, broj izdane isprave, količinu, opis isporuke - dobra ili usluge, cijenu bez poreza, porez na dodanu vrijednost, ukupnu svotu s porezom, potpis osoba koje su ovlaštene za potpisivanje konkretne isprave), kao i podatke odnosno računovodstvene informacije koje je poduzetnik odredio da ih knjigovodstvena isprava mora sadržavati.

Kontrola bitne ispravnosti sastoji se u provjeri da li je poslovna promjena stvarno nastala i da li je takva kako se u knjigovodstvenoj ispravi navodi. Primjerice, provjerava se jesu li u računu (fakturi) navedena količine (sirovina, materijala, pričuvnih dijelova, sitnog inventara, trgovačke robe i dr.) zaista primljene te jesu li za njih primijenjene ugovorene cijene. Pritom, ponekad, u cilju kontrole bitne ispravnosti, treba uzeti u obzir i podatke iz drugih isprava.

Kontrola računske ispravnosti provjera je pravilnosti primijenjenog obračuna, odnosno točnosti računskih postupaka u knjigovodstvenoj ispravi naznačenih.

Bjelodano, *svaki knjigovodstveni podatak mora biti zabilježen na urednoj i vjerodostojnoj knjigovodstvenoj ispravi - temeljnici, a nastali knjigovodstveni događaj može se knjižiti samo na temelju navedene knjigovodstvene isprave. Nema knjiženja bez isprave.*

3.2.2. INTERNA KONTROLA U PODSUSTAVU OBRADE KNJIGOVODSTVENIH PODATAKA I RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Podsustav obrade u računovodstvu obavlja se na temelju urednih i vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava, koje su provjerene (kontrolirane), bilježenje odnosno knjiženje u računovodstvene (poslovne) knjige na odgovarajuće knjigovodstvene račune (konta), pri čemu se sastavljaju knjigovodstveni obračuni, kako bi sve to skupa bilo utemeljeno na računovodstvenim načelima i usvojenoj računovodstveno-bilancijskoj i/ili računovodstveno-bilancijskoj politikama.

Interna kontrola, u podsustavu obrade, potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima obavlja se usklađivanjem odnosnih potraživanja i dugova.

Praktično postupanje obavlja se dvjema metodama usklađivanja:

1. *metoda usklađivanja izvješćem otvorenih knjigovodstvenih stavaka;*
2. *metoda usklađivanja zapisnikom o usklađivanju.*

Bez obzira na metode bilježenja nastalih knjigovodstvenih događaja - ručna metoda odnosno metoda unosa knjigovodstvenih događaja - računarska metoda, interna kontrola odnosi se na cjelokupni promet kupaca i dobavljača. Međutim, *posebnu pozornost treba posvetiti otvorenim knjigovodstvenim stavkama* kao postignuću usklađivanja potraživanja od kupaca i dugova prema dobavljačima. To ne znači da ne treba obaviti internu kontrolu i zatvorenim knjigovodstvenim stavkama na analitičkim knjigovodstvenim računima kupaca i dobavljača međutim, *upravo otvorene knjigovodstvene stavke, koje su predmet usklađivanja navedenim metodama, uvjetuju posebnu kontrolnu pozornost.*

Već samim time što su otvorene knjigovodstvene stavke, predmet su izvješća otvorenih knjigovodstvenih stavaka i/ili zapisnika o usklađivanju, one su sporne i moguće su izvorište raznih zlouporaba.

3.2.3. INTERNA KONTROLA U PODSUSTAVU IZLAZA NOVČANO- -RAČUNOVODSTVENIH IZVJEŠĆA

Podsustav izlaza u računovodstvu sastavlja temeljna odnosno opće namjene i ostala novčano-računovodstvena izvješća.

U toj suvislosti, novčano-računovodstvena izvješća čine završnu fazu praćenja poslovanja

odnosno poduzetništva (businessa) putem knjigovodstva i računovodstvenog planiranja te proučavanja poslovanja odnosno poduzetništva (businessa) putem računovodstvenog nadzora - s podsustavom interne kontrole - i računovodstvene analize, što znači da se spomenuta izvješća pojavljuju kao nositelji računovodstvenih informacija i računovodstvenih podataka.

Najveći dio računovodstvenih informacija upravo i nastaje u računovodstvenom informacijskom sustavu odnosno računovodstvu, da bi spomenute računovodstvene informacije prikazane u temeljnim odnosno opće namjene i ostalim novčano-računovodstvenim izvješćima putem računovodstvenog sustava informiranja bile prezentirane njihovim korisnicima.

Računovodstveni informacijski sustav odnosno računovodstvo i računovodstveni sustav informiranja, kao dinamički sustav, sa svojim sastavnim počelima, *podložni su neprestanim promjenama u vremenu.*

Promjene do kojih dolazi u računovodstvu tijekom vremena odnose se na njegova načela. *Određeno ustrojstvo tih načela određuje stanovito stanje računovodstvenog sustava.*

Računovodstvo je sustav koji karakterizira više načela ulaza i izlaza sustava.

Poglavito, *načela ulaza računovodstva kao sustava mijenjaju njegovo stanje, dok na izlaz računovodstva utječu ne samo načela ulaza već i načela stanja računovodstva.*

Interna kontrola općenito ne samo da mora djelovati po pojedinim podsustavima, ona mora

obuhvatiti računovodstveni informacijski sustav odnosno računovodstvo u cjelini, s posebnim osvrtom na potraživanja od kupaca i dugove dobavljačima.

4. ZAKLJUČAK

Prikupljanjem urednih i vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava kao temeljnih nositelja nastalih knjigovodstvenih događaja odnosno poduzetničkih poduhvata - podsustav ulaza, bilježenjem odnosno knjiženjem (unosom) u računovodstvene (poslovne) knjige na odgovarajuće knjigovodstvene račune (konta) - podsustav obrade te sastavljanjem temeljnih odnosno opće namjene i ostalih novčano (financijskih) - računovodstvenih izvješća - podsustav izlaza uz računovodstveni kontrolni podsustav, temelji se tijekom funkcioniranja računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva.

Tijekom vremena pod različitim utjecajima, kako iz okoline sustava, tako i u samom sustavu, računovodstvo stalno mijenja svoje stanje. Međutim, *nakon dužeg sustavno-holističkog motrenja moguće je spoznati opća obilježja računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva i računovodstvenog sustava informiranja.*

Stoga, od posebne je važnosti, među inim, da se potraživanja od kupaca i dugovi prema dobavljačima temelje na pouzdanim računovodstvenim podacima i informacijama.

Bjelodano, *potreban je odgovarajući sustav interne kontrole i svim podsustavima računovodstvenog informacijskog sustava odnosno računovodstva.*

LITERATURA:

1. Proklin, P., Institucionalni okvir financijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj, Računovodstvo, poslovne financije i revizija u suvremenim gospodarskim uvjetima, XXXI. simpozij, Pula, lipanj 1996., Hrvatska zajednica računovoda i financijskih djelatnika, Zagreb, 1996.

2. Žaja, M., Poslovni sistem I, Narodne novine, Zagreb, 1978.

3. Proklin, P. Računovodstvene politike poduzetnika u svezi s (ne)suglasjem između MRS-ova i propisa, XXXV. simpozij, Pula, lipanj 2000. Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima, Hrvatska zajednica računovoda i financijskih djelatnika, Zagreb, 2000.

4. Heinz, W., Kontz, H., Menedžment, Deseto izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 1994.

5. Bea, F.X., Dichtl, E., Schweitzer, M., Allgemeines Betriebswirtschaftslehre, Bd. 2: Führung 5. Auflage, Gustav Fischer Verlag - Stuttgart, 1991.

6. Baumol, U., Zeil und Aufgaben Informationsmanagements, bilanz & buchhaltung, Zeitschrift für rechnungswesen und steuern, 12. Dezember, Wiesbaden, 1995.

7. Benašić, Z., Kontrola, revizija i analiza poslovanja radnih organizacija, II. preuređeno izdanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 1975.

Petar Proklin, Ph.D.,

Marina Proklin, B.Sc. (Econ.)

ACCOUNTING SUPERVISION CLAIMS FROM BUYERS AND DEBTS TO SUPPLIERS

Summary

It is of particular importance, among other things, that the claims from buyers and debts to suppliers are based on the reliable accounting data and information. Their data reliability, as one of the qualitative features of monetary-accounting reports, acknowledges that there are no significant mistakes and doubts in the presented mentioned information.

To represent the reliable base in decision making on claims from buyers and debts to suppliers, the adequate system of accounting supervision with particular subsystem of control is necessary, inter alia, as one of the supervision forms.

Key words

accounting supervision, control, coordination, suppliers, monetary-accounting reports, information, administration